

Vaginalno operativno dovršenje porođaja

Ukoliko nakon dva sata uprkos dobrim trudovima ne dolazi do porođaja, a glavica deteta je na dnu karlice, porođaj treba dovršiti porođajnim kliještima (forcepsom) ili vakuum ekstraktorom.

Sve žene žele lep, lagan i prirodan porođaj. One se nadaju, da u porođaju neće dobijati nikakve lekove i da će nakon nekoliko sati trajanja trudova bez ičije pomoći roditi zdravo i vitalno dete.

Forceps i vakum ekstrakcija

Načini vaginalnog operativnog dovršenja porođaja su: vakuum ekstrakcija i forceps. Koji će se od navedenih operativnih zahvata učiniti zavisi o spretnosti akušera, porođajnom kanalu, veličini deteta, o visini i rotaciji glavice djeteta.

Za postavljanje forcepsa ili vakuum ekstraktora mora postojati indikacija za vaginalno dovršenje porođaja, a moraju biti ispunjeni uslovi.

Indikacije mogu biti od strane majke i od strane deteta. Od strane majke su neke patološke trudnoće kao što su preeklampsija i eklampsija, zatim slabi trudovi ili opšta bolest životno važnih organa, tj. srca i pluća. Indikacije sa strane deteta je intrauterina asfiksija. Kada je ušće potpuno otvoreno, vodenjak prsnuo, glava deteta na dnu karlice i rotirana postignuti su uslovi za dovršenje porođaja ili vakuum ekstraktorom ili porođajnim kiještima (forcepsom).

Forceps

Konstruisano je nekoliko tipova klešta (engleska, nemačka, francuska i dr.), a razlikuju se po dužini, masivnosti i sklapanju. Najviše su u upotrebi klešta po Smellieu. Instrument se sastoji od dva pera. Svako pero ima dršku i na njemu kvake na koje se nastavlja vrat i kašika. Kašika ima dva rebra i među njima otvor. Rebra se spajaju u vrh. Forceps, kad je sklopljen, ima dve prilagodljive krivine, savijen je prema glavici deteta i prema liniji izlaza karlice. Brava se nalazi na vratu kašike.

Ispravno uveden forceps ne steže glavicu i ne smanjuje njen opseg. "Vučna snaga" tako uvedenog forcepsa može biti znatno veća nego vakuum ekstraktora, što je u slučajevima hitnosti važno.

Vakum ekstrakcija

Vakuum ekstraktor je instrument koji koristi negativni pritisak na glavicu deteta za njegovu ekstrakciju. Njime se kao i forcepsom najčešće nadomještavaju slabi trudovi. Prednost mu je što ne povećava opseg porođajnog objekta, odnosno prednjačućeg dela, i što što nije bitna rotacija glavice.

Široka primena omogućena je tek usavršenim Malmströmovim vakuum ekstraktorom. Za postavljanje vakuum ekstraktora. Potrebno je da postoji indikacija i uslovi, koji su uglavnom isti kao i za postavljanje forcepsa.

Vakuum ekstraktor sastoji se od usisnog zvona, vakuum boce i ručne ili električne pumpe. Zvono ima nekoliko veličina, s promerom otvora od 30, 40 i 50 mm. Zvono je spojeno s usisnom pumpom pomoću gumene cevi u kojoj se nalazi metalni lančić koji na kraju ima poprečno postavljeno metalno hvatište za povlačenje. Usisavanjem vazduha stvara se negativni pritisak koji će omogućiti trakciju.

Zvono se postavlja na glavicu deteta, pazeći pri tome da se ne uhvati vaginalni zid ili ivica ušća materice. Nakon toga se polagano električnom pumpom postigne negativni pritisak od 0,8 atmosfera. Zatim se sinhrono s trudovima povlači imitirajući mehanizam normalnog porođaja. Vakuum ekstraktor se postavlja u ispražnjenu mokraćnu bešiku, a pri trakciji se uvek načini epiziotomija. Pre aplikacije ekstraktora, kao i forcepsa, poželjno je anestetizirati međicu lokalnom infiltracijom. Vakuum ekstraktor se postavlja i na prednjačecu karlicu, pri čemu treba paziti na moguću povredu genitalnih organa čeda. Povlačenje čeda vakuum ekstraktorom mora biti oprezno.

Koliko je siguran porođaj deteta s opstetričkim kleštima ili vakuum ekstraktorom?

Dovršenje porođaja s opstetričkim kleštima (forcepsom) ili vakuum ekstraktorom je sigurno i nije štetno niti za dete niti za majku, uz uslov da ih koristi iskusan akušer.

Poslednjih godina se smanjuje broj vaginalno operativno dovršenih porođaja (s forcepsom i vakuum ekstraktorom), a povećava se broj carskih rezova. Neopravdan je strah od dovršenja porođaja forcepsom ili vakuum ekstraktorom i ne treba davati prednost carskom rezu ukoliko ne postoji stroga indikacija za carski rez. Broj porođaja dovršenih vakuum ekstraktorom ili forcepsom se smanjio na ispod 1%. Budućim majkama treba objasniti prednost vaginalnog porođaja i pripremiti ih i na mogućnost dovršenja porođaja forcepsom ili vakuum ekstraktorom.